

Veľký piatok A – B – C

*Hľa, drevo kríža,
na ktorom zomrel Spasiteľ sveta.*

Prvé čítanie

Kniha proroka Izaiáša 52,13 – 53,12

(Boh hovorí:) Hľa, môj služobník bude úspešný, bude povýšený, poctený a veľmi slávny. Ako sa mnohí nad ním zhrozili – pretože neľudsky je zohavený jeho výzor a jeho obraz je nepodobný človeku, – tak ho budú obdivovať mnohé národy a králi pred ním zatvoria ústa, lebo uvidia, o čom sa im nevravelo, a spoznajú, čo nikdy nepočuli.

(Prorok hovorí:) Kto by uveril, čo sme počuli? Komu sa zjavilo Pánovo rameno? Ved' vzišiel pred ním ako ratoliestka, sťa koreň z vyschnutej zeme. Nemá podoby ani krásy, aby náš pohľad upútal; ani vzhľad nemá, aby sa nám zapáčil. Opovrhnutý, opustený ľuďmi, muž bolesti, čo poznal utrpenie, ako niekto, pred kým sa zakrýva tvár, potupený a nami znevážený.

A on niesol naše neduhy, našimi bôľmi sa obťažil. No my sme ho pokladali za zbitého, strestaného Bohom a pokoreného. Áno, pre naše hriechy bol prebodnutý, pre naše zločiny strýznený. On pre náš pokoj znášal trest a jeho rany nás uzdravili.

My všetci sme ako ovce blúdili, každý jeden zahol svojou vlastnou cestou. A Pán naňho uvalil nepravosť nás všetkých. Týrali ho, on to ponížene prijal a neotvoril ústa ako baránok vedený na zabitie, ako ovca, ktorá onemie pred strihačmi a neotvorí ústa.

Zabili ho útrapy a nespravodlivý súd; ktože sa stará o jeho osud? Bol vytrhnutý z krajiny žijúcich, pre hriechy môjho ľudu na smrť ubitý. So zločincami ho pochovali, a hrob mal medzi boháčmi, hoci sa nedopustil násilia, ani podvod nebol v jeho ústach.

Pán dovolil zdrviť svojho služobníka utrpením; keď dá svoj život ako zmiernu obeť, uvidí svoje potomstvo, bude dlho žiť a splní sa skrze neho Pánova vôľa. Po útrapách svojej duše uvidí svetlo a nasýti sa poznaním.

(Boh hovorí:) Môj spravodlivý služobník ospravedlní mnohých a sám poniesie ich viny. Preto mu ako podiel dám zástupy a ako korisť dostane mocnárov, pretože svoj život vydal na smrť a pripočítaný bol k hriešnikom, pretože niesol hriechy mnohých a prosil za zločincov.

Druhé čítanie

List Hebrejom 4,14-16; 5,7-9

Bratia a sestry, máme Veľkňaza, ktorý prenikol nebesia, Ježiša, Syna Božieho; držme sa preto vyznania viery.

Ved' nemáme Veľkňaza, ktorý by nemohol pochopiť naše slabosti; vo všetkom bol skúšaný ako my, okrem hriechu.

Predstupujme teda s dôverou pred trón milosti, aby sme dosiahli milosrdenstvo a našli milosť, pomoc v pravom čase.

Keď Kristus žil na zemi, mocným hlasom a plačom sa modlil a prosil toho, ktorý ho mohol zachrániť od smrti; a bol vyslyšaný pre svoju úctivosť.

A hoci bol Synom, z toho, čo vytrpel, poznal, čo je poslušnosť.

A keď dokončil svoje dielo, stal sa pôvodcom večnej spásy všetkých, ktorí ho poslúchajú.

Ježiša chytili a zviazali

Ježiš vyšiel so svojimi učeníkmi za potok Cedron. Tam bola záhrada. Vošiel do nej i so svojimi učeníkmi. Toto miesto poznal aj Judáš, jeho zradca, lebo Ježiš ta často chodieval s učeníkmi. Judáš vzal kohortu a strážnikov, ktorých mu dali veľkňazi a farizeji, a prišiel ta s faklami, lampášmi a zbraňami. A Ježiš vedel, čo všetko malo naňho prísť, podišiel a povedal im: "Koho hľadáte?" Odpovedali mu: "Ježiša Nazaretského." Povedal im: "Ja som to."

Stál s nimi aj zradca Judáš.

Ako im povedal: "Ja som to," cúvli a popadali na zem. Znova sa ich teda opýtal: "Koho hľadáte?" Oni odpovedali: "Ježiša Nazaretského." Ježiš odvetil: "Povedal som vám: Ja som to; keď teda mňa hľadáte, týchto nechajte odísť."

Tak sa mali splniť slová, ktoré povedal: "Z tých, ktorých si mi dal, nestratil som ani jedného."

Šimon Peter mal pri sebe meč, vytasil ho, udrel veľkňazovho sluhu a odťal mu pravé ucho. Sluha sa volal Malchus. Ale Ježiš povedal Petrovi: "Schovej meč do pošvy. Alebo nemám piť z kalicha, ktorý mi dal Otec?"

Ježiša priviedli najprv k Annášovi

Kohorta s veliteľom a židovskí strážnici Ježiša chytili, zviazali a priviedli najprv k Annášovi; bol totiž svokrom Kajfáša, ktorý bol v tom roku veľkňazom. Kajfáš poradil Židom: "Lepšie, keď jeden človek zomrie za ľud."

Za Ježišom šiel Šimon Peter a iný učeník. Ten učeník sa poznal s veľkňazom a vošiel s Ježišom do veľkňazovho nádvorja. Peter stál vonku pri dverách. Učeník, ktorý sa poznal s veľkňazom, vyšiel, prehovoril s vrátničkou a voviedol aj Petra. Tu mladá vrátnička povedala Petrovi: "Nie si aj ty z učeníkov toho človeka?" On povedal: "Nie som."

Sluhovia a strážnici rozložili oheň, lebo bolo chladno. Stáli okolo neho a ohrievali sa. Stál s nimi aj Peter a ohrieval sa.

Veľkňaz sa vypytoval Ježiša na jeho učeníkov a na jeho náuku. Ježiš mu odpovedal: "Ja som verejne hovoril svetu. Vždy som učil v synagóge a v chráme, kde sa zhromažďujú všetci Židia, a nič som nehovoril tajne. Prečo sa pýtaš mňa? Opýtaj sa tých, ktorí počuli, čo som im hovoril. Oni vedia, čo som hovoril."

Keď to povedal, jeden zo strážnikov, čo stál pri Ježišovi, udrel ho po tvári a povedal: "Tak odpovedáš veľkňazovi?" Ježiš mu odvetil: "Ak som zle povedal, dokáž, čo bolo zlé; ale ak dobre, prečo ma biješ?"

Annáš ho potom zviazaného poslal k veľkňazovi Kajfášovi.

Nie si aj ty z jeho učeníkov? Nie som

Šimon Peter ešte stál a ohrieval sa. Pýtali sa ho: "Nie si aj ty z jeho učeníkov?" On zaprel a povedal: "Nie som."

Jeden z veľkňazových sluhov, príbuzný toho, ktorému Peter odťal ucho, mu vravel: "A nevidel som ťa s ním v záhrade?" Peter znova zaprel a vtom zaspieval kohút.

Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta

Od Kajfáša zaviedli Ježiša do vládnej budovy. Bolo už ráno. Ale oni do budovy nevošli, aby sa nepoškvrnili a mohli jesť veľkonočného baránka. Preto Pilát vyšiel von k nim a pýtal sa: "Akú žalobu podávate na tohoto človeka?" Odpovedali mu: "Keby nebol zločinec, neboli by sme ti ho vydali." Pilát im povedal: "Vezmite si ho a súdte podľa svojho Zákona." Židia mu odpovedali: "My nesmieme nikoho usmrtiť."

Tak sa malo splniť Ježišovo slovo, ktorým naznačil, akou smrťou zomrie.

Pilát opäť vošiel do vládnej budovy, predvolal si Ježiša a pýtal sa ho: "Si židovský kráľ?" Ježiš odpovedal: "Hovoríš to sám od seba, alebo ti to o mne povedali iní?" Pilát odvetil: "Vari som Žid? Tvoj národ a veľkňazi mi ťa vydali. čo si vykonal?"

Ježiš povedal: "Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta. Keby moje kráľovstvo bolo z tohto sveta, moji služobníci by sa bili, aby som sa nedostal do rúk Židov. No moje kráľovstvo nie je stadiaľto."

Pilát mu povedal: "Tak predsa si kráľ?" Ježiš odpovedal: "Áno, som kráľ, ako hovoríš. Ja som sa preto narodil a preto som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je z pravdy, počúva môj hlas." Pilát mu povedal: "Čo je pravda?"

Po týchto slovách znova vyšiel k Židom a povedal im: "Ja na ňom nijakú vinu nenachádzam. Ale je u vás zvykom, že vám na Veľkú noc prepúšťam jedného väzňa. Chcete teda, aby som vám prepustil židovského kráľa?" No oni znova vykrikovali: "Nie jeho, ale Barabáša!" A Barabáš bol zločinec.

Buď pozdravený, židovský kráľ

Vtedy dal Pilát Ježiša odvieť a zbičovať. Vojaci uplietli z trnia korunu, položili mu ju na hlavu a obliekli ho do purpurového plášťa, predstupovali pred neho a hovorili: "Buď pozdravený, židovský kráľ!" A bili ho po tvári.

Pilát znova vyšiel a povedal Židom: "Pozrite, privádzam vám ho von, aby ste vedeli, že na ňom nijakú vinu nenachádzam." Vyšiel Ježiš s trňovou korunou a v purpurovom plašti a Pilát im povedal: "Hľa, človek!"

Len čo ho zazreli veľkňazi a ich služobníci kričali: "Ukrižuj ho, ukrižuj ho!" Pilát im povedal: "Vezmite ho vy a ukrižujte. Ja na ňom vinu nenachádzam." Židia mu odpovedali: "My máme Zákon a podľa Zákona má zomrieť, lebo sa vyhlásil za Syna Božieho."

Keď to Pilát počul, ešte väčšmi sa naľakal. Znova vošiel do vládnej budovy a spýtal sa Ježiša: "Odkiaľ si?" Ale Ježiš mu neodpovedal. Pilát mu povedal: "Mne neodpovedáš? Nevieš, že mám moc prepustiť ťa a moc ukrižovať ťa?" Ježiš odpovedal: "Nemal by si nado mnou nijakú moc, keby si ju nebol dostal zhora. Preto má väčší hriech ten, čo ma tebe vydal."

Preč, preč s ním, ukrižuj ho

Od tej chvíle sa Pilát usiloval prepustiť ho. Ale Židia kričali: "Ak ho prepustiš, nie si Cisárovým priateľom. Každý, kto sa vyhlasuje za kráľa, je proti Cisárovi." Keď to Pilát počul, vyviedol Ježiša von a sadol si na súdnu stolicu na mieste zvanom Lithostrotos, po hebrejsky Gabbatha. Bol práve Prípravný deň pred Veľkou nocou okolo dvanástej hodiny.

Pilát povedal Židom: "Hľa, váš kráľ!"

Oni však kričali: "Preč, preč s ním, ukrižuj ho!"

Pilát im povedal: "Vášho kráľa mám ukrižovať?"

Veľkňazi odpovedali: "Nemáme kráľa, iba cisára!"

Vtedy im Ježiša vydal, aby ho ukrižovali, a oni ho prevzali.

Ukrižovali ho a s ním iných dvoch

Sám si niesol kríž a vyšiel na miesto, ktoré sa volá Lebečné, po hebrejsky Golgota. Tam ho ukrižovali a s ním iných dvoch, z jednej i druhej strany, a medzi nimi Ježiša.

Pilát zostavil nápis a pripevnil ho na kríž. Napísal: "Ježiš Nazaretský, židovský kráľ." Tento nápis čítalo mnoho Židov, lebo miesto, kde Ježiša ukrižovali, bolo blízko mesta a bol napísaný po hebrejsky, po latinsky a po grécky. Židovskí veľkňazi povedali Pilátovi: "Nepíš: Židovský kráľ, ale: On povedal: 'Som židovský kráľ.'" Pilát odpovedal: "Čo som napísal, napísal som."

Rozdelili si moje šaty

Keď vojaci Ježiša ukrižovali, vzali jeho šaty a rozdelili ich na štyri časti, pre každého vojaka jednu. Vzali aj spodný odev. Ale tento odev bol nezošívajúci, utkaný v celosti odhora až dole. Preto si povedali: "Netrhajme ho, ale losujme oň, čím bude." To preto, aby sa splnili slová Písma: "Rozdelili si moje šaty a o môj odev losovali." Vojaci to teda urobili.

Hľa, tvoj syn. Hľa, tvoja matka

Pri Ježišovom kríži stáli: jeho matka, sestra jeho matky Mária Kleofášova a Mária Magdaléna. Keď Ježiš uzrel matku a pri nej učeníka, ktorého miloval, povedal matke: "Žena, hľa, tvoj syn!" Potom povedal učeníkovi: "Hľa, tvoja matka!" A od tej chvíle ju učeník vzal k sebe.

Dokonané je

Ježiš vo vedomí, že je už všetko dokonané a aby sa až do konca splnilo Písmo, povedal: "Žíznim." Bola tam nádoba plná octu. Nastokli teda na yzopovú tyč špongiu naplnenú octom a podali mu k ústam. Keď Ježiš okúsil ocot, povedal: "Dokonané je." Naklonil hlavu a odovzdal ducha.

A hneď vyšla krv a voda

Bol Prípravný deň a cez sobotu nesmeli zostať telá na kríži – tá sobota bola totiž veľký sviatok. Preto židia požiadali Piláta, aby dal ukrižovaným polámať nohy a sňať ich telá. Prišli teda vojaci a polámali kosti prvému a potom druhému, čo bol s ním ukrižovaný. Keď prišli k Ježišovi a videli, že je už mŕtvy, nepolámali mu kosti, ale jeden z vojakov mu kopijou prebodol bok; a hneď vyšla krv a voda.

A ten, čo to videl, vydal o tom svedectvo, a jeho svedectvo je pravdivé; on vie, že hovorí pravdu, aby ste aj vy uverili. Stalo sa to preto, aby sa splnilo Písmo: "Ani kosť mu nebude zlomená." A na inom mieste Písmo hovorí: "Uvidia, koho prebodli."

Zavinuli Ježišovo telo do plachiet s voňavkami

Po týchto udalostiach Jozef z Arimatie – Ježišov učeník, ale tajný, pretože sa bál Židov – poprosil Piláta, aby mu dovolil sňať Ježišovo telo. A Pilát dovolil. Išiel teda a vzal jeho telo. Prišiel aj Nikodém, ktorý kedysi v noci navštívil Ježiša, a priniesol asi sto libier myrhy zmiešanej s alooe. Vzali Ježišovo telo a zavinuli ho do plachiet s voňavými olejmi, ako je u Židov zvykom pri pohrebe.

V tých miestach, kde bol Ježiš ukrižovaný, bola záhrada a v záhrade nový hrob, v ktorom: ešte nikto neležal. Tam uložili Ježiša, pretože bol židovský Prípravný deň a hrob bol blízko.

Veľký piatok – Opustenie

Liturgia sa začína veľkým mlčaním. Len takto, bez slov, nás môže hlboko zasiahnuť tajomstvo nášho vykúpenia. Pripraví nás to vypočuť si slová proroka Izaiáša: "Vskutku on niesol naše choroby a našimi bôľmi sa on obťažil." (Iz 53,4) Opovrhnutie Ježišom a jeho výsmech, jeho slabosť a zlyhanie, jeho opustenosť a zúfalstvo, to sú všetky rany jeho a zároveň aj naše. Zároveň sú to však tie rany, vďaka ktorým sme boli spasení, uzdravení, zachránení.

V časti o Ježišom utrpení popisuje Ján tento svet ako plný viny, obviňovania, zrady, výsmechu a škodoradosti. Do všetkých týchto zlovestných situácií vstúpil Kristus. Vzal na seba, na svoj kríž, naše rany, ale aj rany celého sveta a vyniesol ich tak z nášho sveta.

Cirkev reaguje na očakávané utrpenie veľkými prosbami, v ktorých sa pokúša predniesť všetko, čo sa týka nášho sveta a jeho biedy, pred Boha. V mlčanlivom kľáčaní sme spojení s tými, za ktorých sa modlíme.

Napokon si uctíme kríž, na ktorom je najviac zviditeľnená Božia láska. Na kríži sú rozpäté Ježišove ruky – z lásky, ktorá opúšťa a oslobodzuje. Opúšťanie v množstve malých krokov je aj úlohou nášho celého života – je to príprava na našu vlastnú smrť, posledné veľké opustenie. V rozpätých rukách vidíme lásku, ktorá sa dáva, aby iní, druhí, mali život. Je to láska, ktorá sa daruje, aby sa druhí mohli rozvinúť. Táto láska bojuje za druhých, aby bol ich život naplnený.

So svojimi prikľincovanými rukami vyjadruje Ježiš, že sa bezbranne vydáva zlobe a zraneniam sveta. Pritom však dôveruje, že v tejto bezmocnosti môže jeho láska premôcť zlo tohoto sveta. A keď vypovie posledné slová: "Je dokonané", vyjadrí tým, že láska vo svojej bezmocnosti je mocnejšia ako všetky mocnosti a násilie tohoto sveta.

Prebodnuté srdce ukazuje, že láska nemôže existovať bez bolesti. Keď sme takto otvorení láske, staneme sa zraniteľní, zranenia a sklamania preniknú až do srdca. Ale láska, ktorá núti milovať dokonca ešte aj nepriateľov, je práve vo svojej zraniteľnosti a bezmocnosti silnejšia ako všetka nenávisť tohoto sveta. Keď vieme milovať našich nepriateľov, tí nás môžu síce zraniť, ale nemôžu nad nami viac vládnuť.

Kríž je pre nás tiež symbolom spásy, pretože je to symbol stávania sa sebou samým. Každý človek cíti na ceste k svojej celistvosti, úplnosti, že táto cesta je cestou kríža. Ocítame sa v pokušení utiecť pred týmto utrpením. Len v znášaní tohoto utrpenia a v prijatí protikladov v nás, môžeme nad tým všetkým zvíťaziť. Rítus uctenia si kríža môže nám pri tom pomôcť zabudnúť na seba a prenechať všetko Bohu a nechať tak Ním uzdraviť naše rany. (A. Grün/M. Reepen, "Heilendes Kirchenjahr")